

O světle a pravdě a kontextu

„Probud' se spáči a vstaň z mrtvých a zazáří na tebe Kristus“.
Efezanům 5:14

1: Rozbor Přísloví 4:18

„Stezka spravedlivých je jako jasné světlo, které svítí stále více a více, dokud nebude pevně založen den“

Jako svědkové Jehovovi jsme zvyklí spojovat světlo s pravdou. Často přitom uvádíme text z Přísloví 4:18 o světle, které svítí stále více a více, dokud nenastane den.

Vysvětlujeme přitom, že naše nauky jsou tím světlem, a že s postupujícím časem stále lépe Bibli rozumíme, a proto se více a více blížíme pravdě z Bible.

Je zarážející, jak málo jako svědkové jsme schopni vnímat kontext, ve kterém se daný verš nachází. Myslím, že jedním z důvodů je to, že jsme zvyklí používat jednotlivé verše jako důkazové k určitým naukám, a tak je vytrhávat z jejich přirozeného prostředí. Časem pak dojde k automatickému propojení důkazového verše s dokazovanou naukou, přestože ve svém původním a přirozeném prostředí je verš, který je námi používaný jako důkazový, o něčem úplně jiném. Uvažujme o Přísloví 4:18.

a) Starozákonní kontext světla v Přísloví 4:18

Přirozené chápání verše: Mravné jednání je přirovnáno ke stezce, která je jako jasné světlo.

Nemyslím, že by si začínající čtenář Bible, tedy člověk, který není zatížený předem daným chápáním tohoto textu, vůbec mohl spojit Přísloví 4:18 s tím, že se jedná o nauky, a to jakékoli církve, které jsou postupně vylepšovány, až jsou dokonalé. Myslím, že by ho to nemohlo napadnout, protože jak z předcházejících a následujících kapitol, tak ze všech veršů čtvrté kapitoly je markantní, že se zde rozebírá mravní stránka vztahu k Bohu a k lidem. Soustředme se nejprve na kapitoly 3 a 5, v jejichž rámci je zařazená i kapitola 4. Pak bude patrné, že v kapitole 4 vůbec nejde o postupný vývoj nějakého učení.

Učení, o kterém pojednává prvních devět kapitol knihy Přísloví, se totiž nijak nevyvíjí. Je dáno dávno předem a je označeno jako Boží zákon a Boží přikázání . – Přísloví 3:1.

S Božím zákonem, popsaným ve třetí kapitole, souvisí: milující laskavost a opravdovost (3), bázeň před Jehovou (4), důvěra v Jehovu (5), odmítání špatného jednání (7), štědrost (9,10), pokora (11,12), moudrost (13-18), důvěra v Boha (19-26), ochota pomoci druhým (27-28), odsouzení intrik, hádek a závisti (29-31).

Pátá kapitola sice v prvních dvou verších mluví o rozlišovací schopnosti, schopnosti přemýšlet a o poznání, ale následující verše výmluvně ukazují, proč ten, kdo důvěřuje Bohu, má tyto schopnosti rozvíjet a používat: ne proto, aby stanovil a případně

vylepšoval doktrínu, ale proto, aby zachoval věrnost v manželství. Ostatně, verše 3-23 jsou v tomto ohledu tak výmluvné a obecně známé, že nepotřebují dalšího komentáře.

Tak bez většího úsilí vidíme, že jak Přísloví 3, tak Přísloví 5, se jednoznačně věnují mravní stránce života vedeného ve víře v Boha a jejím projevům ve společenství lidí. To by nás mělo vést k závěru, že 4 kapitola Přísloví bude pravděpodobně zasazena do mravního kontextu.

A tento závěr také můžeme, rovněž bez většího úsilí, potvrdit. První verše 4. kapitoly se znovu vrací k Božím zákonu, který je třeba znát a neopouštět (1,2), a verše 4-10 popisují užitek ze získání moudrosti, se kterou souvisí jak příměst (11,12), tak i mravní kázeň. (13).

Přístupme nyní k bezprostřednímu kontextu 18. verše. Předchází mu slova o nebezpečí stezky ničemných a špatných lidí (14 a 15), kteří nespí dokud neudělají něco špatného, a jsou zvyklí dosahovat svého násilím. (16,17).

A v této chvíli přichází slova o tom, že v protikladu ke stezce ničemných lidí, která postrádá moudrost, příměst, kázeň, a která je charakteristická násilím a špatností a vede do temnoty (19), existuje stezka spravedlivých lidí, která je naopak jako jasné světlo, které svítí stále více a více.

Domnívám se, že žádného člověka nemůže bez předchozí indoktrinace napadnout, že by se daný verš měl vyjadřovat k postupnému zavádění nových nauk nebo jejich změně v jedné náboženské skupině v průběhu 20. a 21. století.

Ohled ho ale napadne, že stezkou se miní jednání lidí, které je buď dobré nebo špatné, a vede je k prosperitě nebo do záhuby.

Tento závěr je ostatně potvrzen i dalšími verši 4 kapitoly, které rozebírají otázku dobrého a věrného srdce, což jak většina z nás uzná, také nemá s doktrinálním vývojem co společného.

Kniha Přísloví je součástí Hebrejských písem neboli Starého zákona. Jak je to s použitím slova „světlo“ v Křesťanských řeckých písmech neboli Novém zákoně?

b) Novozákonní kontext světla v evangeliích

Zatímco Marek uvádí slovo „světlo“ pouze jedenkrát v celé své zprávě, a Matouš a Lukáš jej uvádějí v různých souvislostech (5krát, respektive 10krát), je to Janovo evangelium, které nás nenechává na pochybách, v jaké základní souvislosti je výraz „světlo“ použitý v novozákonním kontextu evangelií. Čteme zde:

„...Jan ... vydával svědectví o světle ... nebyl tím světlem ... pravé světlo, které svítí lidem všeho druhu, mělo přijít na svět ... světlo přišlo do světa“. – Jan 1:6-9; 3:19-21.

A nakonec Ježíš zcela jasně o sobě říká u Jana 8:12: „Já jsem světlo světa“ nebo u Jana 9:5: „Pokud jsem na světě, jsem světlo světa“.

Tak ani v novozákonním kontextu evangelií se slovo světlo nevztahuje na nauky, ale vztahuje se na Ježíše Krista.

2. Rozbor Jana 8:32

Kontext výroku „Poznejte pravdu a pravda vás osvobodí“.

Stejně jako chybně používáme Přísloví 4:18, dopouštíme se omylu v uplatňování Jana 8:32.

Mezi námi je časté následující vyjádření, kterým se hlásíme k náboženství svědků Jehovových jako k systému pravdivých nauk, systému náboženské pravdy: „Jsem v pravdě“ nebo „Poznal jsem pravdu“.

Rovněž tady je naše mysl zaměřena nesprávně a trpíme vytržením biblického verše z jeho přirozeného prostředí. Jaký je kontext těchto slov?

V předcházejícím verši, u Jana 8:31, Ježíš říká židům, kteří v něj uvěřili, že mají zůstat v jeho slově, aby se i nadále mohli počítat mezi jeho učedníky, a pak dodává, že pokud se jim to podaří, totiž zůstat v jeho slově, splní se na nich výrok: „Poznáte pravdu a pravda vás osvobodí“. – Jan 8:32

Co je tou pravdou? Je to nějaký systém nauk, který podléhá vývoji a změnám? Těžko.

Ostatně, Bible dává na tuto otázku jasnou odpověď. Poskytuje nám ji totiž opět sám Ježíš. U Jana 14:6 o sobě říká známá slova: „Já jsem ta ... pravda ...“.

3. Rozbor Jana 6: 68 „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života“.

Kontext slov „Pane, ke komu půjdeme?“

Kam? Nebo ke komu?

Jako svědkové Jehovovi také všem říkáme, že je to naše organizace, jejíž prostřednictvím údajné naukové světlo přichází. Jinými slovy, nikdo nemůže získat více biblického světla než ten, kdo je svědkem Jehovovým.

Proto se také ptáme: „Kam bychom šli“, kdybychom organizaci, jako někteří před námi, opustili. Říkáme: „Není dokonalá, ale stejně není kam jinam jít. Přeci nepůjdeme do náručí Velkého Babylóna“.

Zdá se ale, že si klademe špatnou otázku. Apoštol Petr se totiž neptá: „Pane, kam bychom šli“, ale „Pane, ke komu půjdeme?“ A dodává: „Ty [Ježíši] máš slova věčného života“. (Jan 6)

Otázka se proto musí položit tak, jak je v Bibli a sice: „***Ke komu (a ne kam) půjdeme?***“

Je to otázka, která s náboženskými organizacemi nemá vůbec nic společného. A proto s nimi nemůže mít nic společného ani odpověď, kterou na ni dáváme.

Odpověď, která dává smysl

Petr viděl, že někteří z Kristových učedníků od něj odešli, protože něco z toho, co Ježíš řekl, jim připadalo nepřipustné. Ale Petr, ač tomu plně nerozuměl, byl rozhodnut s Ježíšem zůstat. Nešlo o přecházení z jednoho náboženského systému do druhého. Šlo o to, zůstat s Ježíšem.

Naprostá většina svědků se mnou teď bude souhlasit v tom, co napíše, a to bez ohledu na to, zda se mnou souhlasili až dosud nebo budou souhlasit i nadále.

Když jsme se setkali se svědky Jehovovými a začali poznávat, nebo jak říkáme, „studovat“ Bibli, měli jsme desítky otázek. Mnozí z nás si je psali na papír, a při biblických studiích s tím, kdo nás vedl, jsme na ně toužili dostat odpověď. Mnohdy otázek bylo tolik, že nás náš učitel odkázal na konec studia, kdy vymezil na odpovědi čas – jinak bychom se vůbec nedrželi tématu.

Po určité době se zdálo, že na všechny otázky se nám dostalo uspokojivé odpovědi, a nechali jsme se pokřtít. Nicméně, jak si snad vzpomenete, uplynul rok, dva nebo více, a nám se tytéž otázky vynořily v jiné podobě. Nebo vznikly nové, na které jsme potřebovali odpověď.

Časem jsme pochopili, že na některé otázky vlastně nikdy odpověď nedostaneme, a pokud ano, bude to nejdříve až v Božím království.

Znamenalo to pro nás, či znamená to pro nás, že kvůli tomu odejdeme od Ježíše? Ne, ale uznáme, jako Petr, že kvůli několika nezodpovězeným otázkám neodhodíme vše drahocenného, co nám Ježíš ve své osobě nabízí.

Takový je také kontext Jana 6 a rovněž kontext náš. Od Ježíše se neodchází, jestliže něčemu ve spojení s ním nerozumíme. Kdo jej jednou poznal, nemá, ke komu jinému by mohl nebo chtěl jít.

Naší zásadní odpovědí na otázku „Pane, ke komu půjdeme“? proto musí být, že lidé nemají, nesmí, nemohou, odcházet od Ježíše, protože on je světlem světa i našim a protože jenom on má slova věčného života.

Organizace svědků Jehovových se tento výrok vůbec netýká.

Závěr:

Pokud se důsledně zaměříme na kontext, ve kterém se vyskytují tři často používané texty svědků Jehovových (Př 4:18, Jan 6:68 a 8:32), pak nelze uniknout závěru, že podle Bible se pravdou nemyslí soustava nauk a světlem se nemyslí jejich postupný výklad a pozměňování, ale že podle Písma je pravdou i světlem Boží syn, Ježíš Kristus, od kterého nelze odejít. Čím více jej budeme poznávat, tím více budeme poznávat pravdu a tím více budeme chodit ve světle a svobodě Božích dětí.

Domnívám se, že hluboký a v podstatě tragický omyl svědků Jehovových spočívá v tom, že bez ohledu na kontext nahradili světlo a pravdu, kterými je podle Bible nepopíratelně pouze Boží nebeský syn, pozemskou organizací a jejími naukami, a zcela nesprávně tvrdí, že odejít od organizace a nauk svědků je totéž, jako odejít od Ježíše.